

Par IKP 2022.gada 1.ceturksnī

Par spīti izaicinājumiem gada sākums ekonomikā ir vērtējams pozitīvi

Saskaņā ar CSP publicētajiem datiem, šogad 1.ceturksnī ekonomika pieauga par 6,7%, salīdzinot ar 2021.gada 1.ceturksni. Kāpums ir bijis ievērojami straujāks nekā tika novērtēts pirms mēneša, vienlaikus jāņem vērā, ka to ietekmēja zemā bāze 2021.gada 1.ceturksnī un pakāpeniska Covid-19 ierobežojumu atcelšana.

Būtisks devums IKP kāpumā 1.ceturksnī bija privātajam patēriņam, kas gada griezumā pieauga par 15,1%. Pieaugumu veicināja gan Covid-19 ierobežojumu mazināšana, gan vidējās darba algas pieaugums un bezdarba mazināšanās.

Mēreni ir augušas investīcijas – 1.ceturksnī tās bija par 1,9% lielākas nekā pirms gada. Straujais izmaksu kāpums ierobežoja būvniecības nozari (ieguldījumi mājokļos un citās ēkās un būvēs samazinājās par 8%).

Tajā pašā laikā par spīti augšai nenoteiktībai investīcijas mašīnās un iekārtās palielinājās par 11,2 % un intelektuālā īpašuma produktos – par 24,6 procentiem.

Turpina palielināties arī eksporta apjomi. Preču eksports pieauga par 6,8% (galvenā eksportētā prece bija koks un tā izstrādājumi). Savukārt pakalpojumu eksporta apjomi gada griezumā auguši par 14,5% (ietekmēja transporta pakalpojumi, datorpakalpojumi). Kopumā preču un pakalpojumu eksporta apjomi šogad 1.ceturksnī bija par 8,6% lielāki nekā pirms gada.

Nozaru griezumā attīstības tendences ir ļoti dažādas - atsevišķās nozarēs 1.ceturksnī vērojams kritums, citās turpinās izaugsme, bet citas tikai sāk atgūties no Covid-19 pandēmijas ietekmes. Šogad 1.ceturksnī straujākie pieaugumi ir tieši nozarēm, kas krīzes laikā cieta vissmagāk un, mazinoties ierobežojumiem, sāk atkopties. Izmitināšanas un ēdināšanas nozarē sniegto pakalpojumu apjomi 1.ceturksnī bija par gandrīz 85% lielāki nekā pirms gada, bet mākslas, izklaides un atpūtas nozarē pieaugums sasniedza 26,9%. Turpinās izaugsme apstrādes rūpniecībā. Pateicoties eksporta pieaugumam, 1.ceturksnī nozares apjomi palielinājās par 8,3%. Izaugsmi lielā mērā ietekmēja pieaugums kokapstrādē, metālapstrādē, būvmateriālu ražošanā un ķīmiskajā rūpniecībā. Informācijas un komunikāciju nozares pievienotās vērtības pieaugumu (par 8,6%) ietekmēja apjomu palielinājums telekomunikāciju pakalpojumos un datorprogrammēšanā. Mazumtirdzniecības apjomu kāpums un ārējās tirdzniecības apgrozījuma palielinājums vairumtirdzniecībā pozitīvi ietekmēja tirdzniecības nozari, kuras apjomi gada griezumā pieauga par 8%. Dažās nozarēs 1.ceturksnī apjomi ir sarukuši. Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares apjomi 1.ceturksnī bija par 0,8% mazāki nekā pirms gada (samazinājumu noteica kritums mežsaimniecības nozarē. Straujais būvmateriālu cenu kāpums (galvenokārt koka izstrādājumiem un metāliem) negatīvi ietekmēja būvniecības nozari, kur ražošanas apjomi 1.ceturksnī gada griezumā saruka par 8,4%. Kritums šogad 1.ceturksnī ir bijis arī enerģētikas un izglītības nozarēs.

"Kopumā 1.ceturksņa sniegums ekonomikā ir vērtējams ļoti pozitīvi. Atkopjas mājsaimniecību patēriņš, turpina augt eksports, neraugoties uz sarežģīto ģeopolitisko situāciju, aug uzņēmumu ieguldījumi iekārtās. Tomēr ir auguši arī izaicinājumi. Esošajā situācijā vienīgais risinājums Latvijas uzņēmumiem ir jauni un diversificēti izejmateriālu piegādes tirgi, un pārorientēšanās no Krievijas uz maksāspējīgākiem rietumvalstu tirgiem. Prioritāte ir arī Latvijas enerģētiskās neatkarības stiprināšana, meklējot jaunas piegāžu alternatīvas. Paralēli tam, ņemot vērā straujo cenu kāpumu, valdība aktīvi strādā pie mērķētiem atbalsta instrumentiem iedzīvotājiem, kam tas ir nepieciešams visvairāk" norāda ekonomikas ministre Ilze Indriksone.

Turpmākajos ceturkšņos ekonomikas izaugsmes tempi būs lēnāki nekā gada sākumā. To ietekmēs gan bāzes efekts, gan ģeopolitiskā situācija reģionā, gan augstās energoresursu un pārtikas cenas. Krievijas – Ukrainas konflikta ekonomiskās ietekmes apmērs būs atkarīgs no kara ilguma un politiskajām reakcijām, taču ir skaidrs, ka kara rezultātā tiks kavēta izaugsme, palielināsies inflācijas spiediens. Tomēr izaugsme paliks pozitīva un var sasniegt 2% gada griezumā.

